FIL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 30 ta' Ġunju 2022

Appell numru 248/2021

Il-Pulizija
vs.
Matthew CACHIA

Il-Qorti rat is-segwenti :

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar is-7 ta' Lulju 2021 kontra Matthew CACHIA (detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 447984M) li ġie mixli talli b'diversi atti magħmulin minnu ukoll jekk fi żminijiet differenti u li jiksru l-istess dispożizzjoni tal-Liġi u li ġew magħmula b'riżoluzzjoni waħda, naqas milli jagħti lil Joan Zammit is-somma ffissata minn dik il-Qorti jew stipulata f'kuntratt bħala manteniment għal uliedek u/jew martek, fi żmien ħmistax -il jum minn dak il-jum li fih, skont l-ordni jew dak il-kuntratt kellha titħallas is-somma u dan għall-perjodu minn Ottubru 2019 sa Diċembru 2019

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali sabet lill-imputat ħati u kkundannatu għal xahrejn priġunerija effettiva.

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi CACHIA appella minn din is-sentenza fejn talab lil din il-Qorti sabiex tħassar u tirrevoka s-sentenza appellata u tillibera lill-imputat qua appellant minn kull ħtija u piena skont il-Liġi u mingħajr preġudizzju għal premess u in linja sussidjarja sabiex f'każ li l-appellant jiġi misjub ħati tirriforma s-sentenza appellata f'dik il-parti tas-sentenza billi tvarja l-piena inflitta u tirriduċi l-istess għal waħda iktar mita u idoneja fiċ-ċirkostanzi u dan wara li stqarr is-segwenti :-

i) Illi preliminarjament l-azzjoni kriminali għal reat taħt l-Artikolu 338(z) tal-Kodiċi Kriminali taqa' bil-preskrizzjoni bl-għeluq ta' sitt xhur;
ii) Illi in linja sussidjarja u mingħajr preġudizzju għas-suespost huwa biss reċediv f'kontravenzjoni taħt dan l-artikolu li jeħel il-piena ta' detenzjoni ta' mhux iżjed minn tlett xhur jew multa ta' mhux iżjed minn mitejn Ewro jew priġunerija u multa flimkien. Fiċ-ċirkostanzi tal-każ il-piena imposta kienet eċċessiva;
iii) Illi l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għamlet apprezzament ħażin tal-provi li kellha quddiemha u kellha tieħu inkonsiderazzjoni d-dikjarazzjoni tal-appellant. L-appellant iħoss li jkun idoneu li jiġi eżerċitat l-eżerċizzju diskrezzjonali ta' din il-Qorti dwar l-ammissjoni ta' provi ġodda fl-appell.
iv) Huwa d-dover tal-Qorti li tiskrutinja r-raġunijiet il-għaliex l-appellant ikun waqaf iħallas il-manteniment.

D. IL-KONSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

Ikkunsidrat

4. Illi nhar is-17 ta' Jannar 2020 għall-ħabta ta' 09.45hrs sar rapport ġewwa l-Għassa taż-Żejtun minn ċerta Joan Zammit (detentriċi tal-karta tal-identita' bin-numru 418272M) kontra missier it-tfal tagħha minuri Seonaid u Matvei stante li dan ma

kienx ħallasha l-manteniment dovut lilha għax-xhur ta' Ottubru 2019, Novembru 2019 u Diċembru 2019. Joan Zammit stqarret li kien sar kuntratt quddiem in-Nutar Sylvana Borg Caruana u quddiem Dr. Ludvic Caruana fejn skont dan il-kuntratt Matthew CACHIA bħala missier it-tfal tagħha obbliga ruħu li jħallasha manteniment fis-somma ta' Ewro 330 għaż-żewġ minuri liema manteniment kellu jiġi vversat kull sittax tax-xahar u s-somma tiġi aġġustata kull sentejn skont il-kriterju tal-għoli tal-ħajja.

5. Illi PC 640, l-istess kuntistabbli kwindi li rċieva r-rapport ta' Zammit, ipprova jagħmel kuntatt ma' Matthew CACHIA pero' dan it-tentattiv irriżulta fin-negattiv. Għalhekk intbagħtet ittra lill-istess CACHIA mill-Għassa taż-Żejtun sabiex huwa jirraporta hemmhekk biex jiġi mitkellem mill-Pulizija b'rabta ma' dan ir-rapport.

6. Illi sussegwentement inħarġu l-akkużi li taw bidu għall-każ in diżamina kontra l-appellant CACHIA.

Kunsiderazzjonijiet Legali

L-eċċezzjoni tal-Preskrizzjoni

7. L-Artikolu 338(z) tal-Kodiċi Kriminali jippreskrivi perjodu ta' preskrizzjoni ta' sitt xhur li jibda jiddekorri mill-ħmistax-il jum li fih skont il-kuntratt milħuq bejn il-partijiet jew skont l-ordni tal-Qorti li tkun hekk tirregola l-obbligu ta' manteniment bejn il-partijiet, ikollha titħallas dik is-somma hekk iffissata. Id-dekors tal-preskrizzjoni jiddependi min-natura tar-reat innifsu. Skont l-Artikolu 691(1) tal-Kodiċi Kriminali:

> Għar-reati ikkunsmati, iż-żmien tal-preskrizzjoni jibda mill-jum tal-konsumazzjoni; għall-attentati, mill-jum li fihisir l-aħħar att ta' esekuzzjoni; għar-reati kontinwati, mill-jum li fihisir l-aħħar ksur tal-liġi; u għar-reati permanenti mill-jum li fih matibqax il-permanenza tar-reat.

8. Ir-reat ikkontemplat fl-Artikolu 338(ż) tal-Kodiċi Kriminali huwa reat istantanju b'effetti permanenti. Fl-appell kriminali **Il-Pulizija vs. John Debono** deċiż nhar is-17 ta' Marzu 1992 ingħad hekk:

> Għall-kull buon fini jiġi nnotat li r-reat dedott kontra l-appellant huwa dak ikkontemplat fl-artikolu 338(z) tal-Kodiċi Kriminali, u ċjoe li kien naqas li jħallas lil martu l-manteniment għal ibnu meta kien hekk ordnat mill-Qorti. **Dan huwa reat istantaneju**.[1] L-appellant ma ġiex akkużat bil-kontravvenzjoni kontemplata fl-artikolu 338(y) tal-Kodiċi Kriminali, ċjoe li kien ħalla fil-bżonn lit-tfal, li hu reat permanenti.

9. Dan ifisser li skont l-Artikolu 691(1) tal-Kodiċi Kriminali l-perjodu ta' preskrizzjoni għar-reat ravviżat fl-Artikolu 338(ż) tal-istess, jibda jiddekorri mill-jum tal-konsumazzjoni tar-reat ċjoe mill-ħmistax -il jum li fih kellu jitħallas il-manteniment dovut skont kuntratt jew ordni ta' Qorti.

10. Biss, il-kwadru legali jaf ikun aktar kumpless, bħal fejn il-Prosekuzzjoni tagħżel illi tiġbed serje ta' nuqqas ta' ħlas ta' manteniment taħt il-kappa tar-reat kontinwat. Għalkemm ir-reat taħt l-Artikolu 338ż tal-Kodiċi Kriminali jibqa' fin-natura tiegħu istantanju, meta sensiela ta' reati meħudin flimkien jitqiesu bħala reat kontinwat, il-preskrizzjoni ta' sitt xhur tibda tiddekorri mill-ħmistax -il jum tax-xahar li fih ikun sar **<u>l-aħħar ksur tal-obbligu tal-ħlas tal-manteniment</u>**. F'dan is-sens ara l-appell kriminali **Il-Pulizija vs. Peter Abdilla** deċiż nhar it-28 ta' Lulju 2010 fejn intqal:

> Permezz tat-tieni aggravju l-appellant jghid li l-akkuza kontra tieghu hi preskritta. Isostni illi stante li hu akkuzat taht l-artikolu 338(z) tal-Kodici Kriminali, a tenur tal- proviso ta' l-istess artikolu, l-azzjoni kriminali taqa' bi preskrizzjoni bl-gheluq ta' sitt xhur.
>
> Li l-perijodu preskrittiv huwa ta' sitt xhur huwa minnu, izda hawn qieghed jigi attribwit lill-appellant reat kontinwat skond l-artikolu 18 tal-Kap. Din il-kwistjoni giet trattata fl-Appell Kriminali Il-Pulizija v. John Chircop deciz fit-3 ta' Novembru 2005 fejn intqal:
>
> "Illi dwar l-ewwel tlitt aggravji li jirrigwardaw l- preskrizzjoni, din il-Qorti taqbel li r-reat kontravvenzjonali kontemplat fl-artikolu 338(z) talKap.9 huwa wiehed istantenju u mhux permanenti. Dan pero' jigi kommess appena jiskadu hmistax il-jum mid-data meta l-pagament ordnat jew miftiehem suppost ikun sehh. Jidher li fir-rikors tal-appell hemm certa konfuzjoni ta' ideat bejn reat permanenti (continuing offence) u reat kontinwat (continuous offence). Kif tajjeb intqal fissentenza ta' din il-Qorti diversament preseduta mill-Onor. Imhallef (illum Prim'Imhallef) V. De Gaetano, fil-kawza: "Il-Pulizija vs. Joseph Galea" [3.11.1995] "
>
> 'Il-kuncett ta' "continuous offence" jincidi primarjament fuq ilkomputazzjoni tal-piena filwaqt illi l-"continuing offence" jincidi fuq laspett sostantiv tar-reat.

[1] Enfasi ta' din il-Qorti.

Fil-fatt dawn huma zewg koncetti guridikament differenti u separati minn xulxin. Id- diffikolta' doppja li tinholoq hija li bit-test Malti hafna drabi nirriferu kemm ghall- "continuing offence" kif ukoll ghall-"continuous offence" bhala reat kontinwat, benche' li huma zewg kuncetti guridikament differenti minn xulxin. ....Il-fatt jibqa' wiehed li l-gurisprudenza tindika bl-izjed mod car li l-artikolu 338(z) huwa reat istantaneju u mhux kontinwat ("continuing")"

"Dan pero' bl-ebda mod ma jfisser li numru ta' reati kontravvenzjonali ta' natura istantanja ma jistghux - anki a beneficcju tal-akkuzat – jingabru flimkien mill- Prosekuzzjoni bhala reat kontinwat, kif donnu qed jippretendi l-appellant. Din il-Qorti ukoll fl-istess sentenza appena citata rriteniet li dan hu possibbli. Page 10 of 20 "Ghal dawn iz-zewg tipi ta' reati, cioe` r-reat kontinwat u r-reat permanenti (continuing offence) ir-regoli tal- preskrizzjoni mhumiex listess. Difatti skond l- artikolu 691(1) fil-waqt li fil-kaz tar-reat kontinwat kontemplat fl-artikolu 18 tal-Kodici Kriminali, iz-zmien talpreskrizzjoni jibda mill-jum li fih isir l-ahhar ksur tal-ligi, fil-kaz ta' reat permanenti dan jibda mill-jum li fih ma tibqax il-permanenza tar-reat.

"Issa fil-kaz in ezami l-akkuza hija li ma thallasx il- manteniment dovut fid-dati tas-26 ta' Jannar, 9 ta' Frar u 23 ta' Frar, 2005. Illi kif gja gie ritenut minn din il- Qorti, r-reat kontravvenzjonali istantaneju jigi kommess b'eghluq ta' hmistax il-jum wara d-data tal- iskadenza li tkun u mhux fid-data tal-iskadenza. (ara.App.Krim. "Il-Pulizija vs.David Camilleri" [22.3.2005])

"Issa s-subinciz (z) tal-artikolu 338 tal-Kap.9, kif emendat, jiddisponi li :-

" 'Huwa hati ta' kontravvenzjoni kontra l-ordni pubbliku , kull min – meta.....hekk marbut b' kuntratt jonqos li jaghti lil martu..... , is-somma .....stipulata fil-kuntratt bhala manteniment ghaliha...u jew ghall-ulied , fi zmien hmistax il-jum minn dak il-jum li fih skond ...dak il- kuntratt , ikollha thallas dik is-somma.'

"Ghalhekk din il-kontravvenzjoni, fil-kaz tal-appellant, kienet tiskatta appena jigi il-hmistax il-jum wara kull data ta' kull skadenza settimanali w hu jkun naqas li jhallas is-somma stipulata lil martu sa dak in-nhar.

"F'dan il-kaz ghalhekk il-preskrizzjoni trimestrali kontemplata fl-artikolu 688(f) tal-Kodici Kriminali, trattandosi ta' reat kontinwat (continuous offence) kienet tibda tghaddi minn hmistax-il jum wara lahhar skadenza w cioe` fl-10 ta' Marzu, 2005.

Illi c-citazzjoni odjerna nharget fl-4 ta' Mejju, 2005 u giet appuntata ghas-smiegh ghas-6 ta'Gunju, 2005 (Fol.1) u giet notifikata lill-appellant (kif jidher mirriferta pozittiva a fol.2) fl-1 ta'Gunju, 2005. Hu fil-fatt deher ghall-kawza fis-6 ta' Gunju, 2005, u dan kollu sar entro t-tlitt xhur tal-preskrizzjoni li kienu jaghlqu fl-10 ta' Gunju,2005.

"Konsegwentement ic-citazzjoni ghar-reat kontinwat kif intavolata w notifikata ma kienet bl-ebda mod preskritta w ghalhekk kull aggravju dwar id-diversi aspetti tal-preskrikzzjoni sollevata qed jigi respint."

Fil-kaz odjern, trattandosi wkoll ta' reat kontinwat (continuous offence) fejn il-preskrizzjoni tibda tghaddi mill- jum li fih isir l-ahhar ksur tal-ligi, ilpreskrizzjoni (issa ta' sitt xhur u mhux ta' tliet xhur) kienet tibda tghaddi minn hmistax-il jum wara l-ahhar skadenza tas-26 ta' Jannar 2009, jigifieri fl-10 ta' Frar 2009. Ic-citazzjoni nharget fit-13 ta' Mejju 2009. Jidher li l-appellant gie notifikat l-ewwel darba fit-18 ta' Gunju 2009 (ara riferta a fol. 4) jigifieri entro s-sitt xhur tal-preskrizzjoni. Ghalhekk it-tieni aggravju qieghed jigi michud.

11. L-interpretazzjoni tal-effett tar-reat istantaneju u tar-reat kontinwat fuq il-preskrizzjoni ġiet ukoll elaborata fl-appell kriminali **Il-Pulizija vs. Carmel Vella** tas-6 ta' Jannar 2012. F'dik is-sentenza, ġie ritenut ukoll is-segwenti:

L-ewwel aggravju – Punt ta' liġi dwar jekk l-azzjoni hix preskritta.

L-ewwel problema legali hija dwar ir-reat kontinwat. L-Ewwel Onorabbli Qorti rrefereit għaż-żewġ deċiżjonijiet kuntrastanti li ngħataw mill-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduti.

L-ewwel deċiżjoni hija 'Il-Pulizija vs Lorenzo sive Lorry Cuschieri' I tat-30 t'Ottubru, 2001 fejn intqal hekk: 'Illi r-reat kontinwat huwa finzjoni legali kreata essenzjalment ghallbeneficcju ta' l-akkuzat b'piena indeterminata li tigi komminata biss bhala mizura esklussivament diskrezzjonali wara li jigu ppruvati bhala punibbli oltre kull dubju ragonevoli ir-reati individwali komponenti tieghu kif ukoll ippruvata l-ezistenza ta' rizoluzzjoni kriminuza wahda li tinkatena dawk irreati ma' xulxin. Din il-Qorti taqbel li fir-reat kontinwat innifsu ma jikkonkorrux dawk l-elementi essenzjali sabiex jista' jinghad li huwa reat b'ezistenza awtonoma. Invece huwa car li r-reat kontinwat, bhala finzjoni legali, huwa biss cirkostanza ta' fatt illi, meta tigi stabbilita, tinduci eccezzjoni ghall-konkorrenza tar-reati u lkumulu ta' pieni relattivi. Dan iffisser essenzjalment ghalhekk, fil-fehma ta' din il-Qorti, illi kif inghad qed tabbraccja t-tezi migjuba 'l quddiem mill-appellat, illi anki li kieku kellu jigi accettat li l- kontinwita' hija cirkostanza aggravanti, u li din ghandha tittiehed in konsiderazzjoni sabiex tigi ffissata l-piena applikabbli ghall-finijiet talpreskrizzjoni, xorta wahda din il-Qorti ma tistax tasal ghall-konkluzzjoni li dik il-piena hija sostenibbli jekk is-singoli reati jkunu diga' jinsabu preskritti skond it-terminu ordinarju stabbilit ghalihom mill-Kodici. Altrimenti, kull konklużjoni differenti twassal ghall- assurdita' legali li jigu maghqudin bilkontinwita' reati li jkunu individwalment impunibbli ghaliex gia preskritti u fejn in-ness ta' l-istess rizoluzzjoni essenzjali ghar-reat kontinwat, ikun gie, ma' kull skadenza tal-preskrizzjoni ghar-reat individwali, irrevokabbilment miksur jew eliminat.

Din il-Qorti taghmel taghha wkoll is-sottomissjoni li ghamel l-appellat li l-kontinwita' fir-reati tigi konsidrata bhala mitigazzjoni tal-piena li altrimenti tkun kumulattiva. L-artiklu 689 tal-Kodici Kriminali allura jippreskrivi li ghallfinijiet tal-preskrizzjoni "ghandu jittiehed qies tal-piena li ghaliha r-reat

ikun ordinarjament suggett”. Ghalhekk, din il-Qorti taqbel li jekk dik il-piena ghall-ahhar vjolazzjoni li tkun saret fis-sensiela ta’ reat kontinwat tkun giet preskritta, ir-reat kontinwat innifsu wkoll ikun ġie preskritt.

‘ Iżda fil-ġurisprudenza Maltija nsibu pożizzjoni differenti dwar il-preskrizzjoni fir-reat kontinwat. Fil-fatt f’sentenza oħra tal-10 ta’ Mejju 2000, fl-ismijiet ‘IlPulizija versus Joseph Borg’ tal-10 ta’ Mejju, 2000, il-Qorti qalet hekk:

‘Iż-żieda fil-piena stabbilita bl-artikolu 18 tal-Kodiċi Kriminali għandha tittieħed in konsiderazzjoni sabeix jiġi determinat it-terminu tal-preskrizzjoni, u cioe’ sabiex jiġi detrminat taħt liema wieħed mill-paragrafi (a) sa (e) tal-artikolu 688 għandu jiġi kkonsidrat id-delitt in kwistjoni. Infatti l-artikolu 689 jgħid espressament liema huma dawk l-affarijiet li wieħed m’għandux jieħu in konsiderazzjoni sabeix jistabilixxi ż-żmien tal-preskrizzjoni: dawn huma (a) skużi jew ċirkostanzi attenwanti ; u (b) żieda fil-piena minħabba rreċidiva. Iż-żieda fil-piena minħabba l- kontinwat mhix imsemmija f’dan l-artikolu 689.

Fil-liġi tagħna r-reat kontinwat, li kien mudellat fuq l- artikolu 79 tal-Codice Zanardelli, u meqjus bħala forma sui generis ta’ konkors ta’ reati, bil-partikolarita’ li d-diversi reati jitqiesu bħala reat wieħed.

Il-Liġi Taljana viġenti titratta b’mod ferm differenti r-reat kontinwaat għall-fini tal-preskrizzjoni u dna minħabba dispożizzjonijiet ta’ liġi li ma għandhom ebda riskontru fil- Liġi tagħna.’

Dis-sentenza tal-10 ta’ Mejju 2000 segwiet is-sentenza tal-4 ta’ Novembru 1976 fl-ismijiet ‘Il-Pulizija versus Grazio Zerafa’ li kienet sostniet li ż-żieda fil-piena stabbilita fl-artikolu 18 tal-Kap 9 għandha tittieħed in konsiderazzjoni.’

Din il-Qorti ser issegwi s-sentenzi tal-10 ta’ Mejju 2000 u dik tal-4 ta’ Novembru 1976 għaliex legalment aktar jagħmlu sens ġaladarba wieħed jaċċetta l-mod kif inhu ttrattat ir-reat kontinwat fil-Liġi tagħna, liema trattament huwa differenti minn kif huwa meqjus ir-reat kontinwat f’Liġijiet oħrajn. It-test tal-Liġi jgħid hekk: ‘dawn l-atti jitqiesu bħala wieħed’. Għalhekk l-argument li jidher fl-ewwel sentenza ċitata aktar ‘il fuq jaqa’ għaliex ma jifdalx aktar reati li mietu wieħed, wieħed iżda ġaladarba l-katina r-reati tgħaqqad ir-reati kollha, dawn jibqgħu’ ħajjin għall-fini talpreskrizzjoni. L-imputat ikun ħa l-vantaġġ permezz tal-artikolu 18. Iżda malvantaġġ irid jieħu wkoll l-iżvantaġġ. L-artikolu 689 tal-Kap 9 isemmi rreċidiva iżda ma jsemmix ir-reat kontinwat. Dan l-artikolu l-aħħar li ġie emendat kien fis-sena 1900 u kieku sa llum il-Leġislatur ried idaħħal ir-reat kontinwat, kellu żmien biżżejjed biex jagħmlu. Iżda dan ma setax jagħmlu mingħajr ma jibdel il-kunċett kif radikat fl-artikolu 18.

Skont l-artikolu 691, il-preskrizzjoni tibda tgħaddi mill-jum li fih isir l-aħħar ksur tal-Liġi.

12. Jekk sensiela ta’ infrazzjonijiet jifformaw għadd ta’ reati istantaneji u jiġu imputati bħala tali mingħajr ma jiġu minsuġa flimkien mill-Prosekuzzjoni bħala reat kontinwat ai termini tal-artikolu 18 tal-Kodiċi Kriminali, dawk ir-reati jiġu regolati mhux bħala reat kontinwat iżda jkunu jridu jitqiesu bħala reati separatament kommessi u konsegwentement jiġu ġudikati separatament, reat b’reat, fuq il-fatti u meriti tiegħu. Dan ifisser li l-analiżi jekk reat ikunx preskritt o meno tkun trid issir b’riferenza għal kull reat separatament. Apparti dan, f’każ ta’ sejbien ta’ ħtija, meta l-Qorti tiġi biex timponi l-piena hija triq tqis il-piena għal kull reat li jkun ġie meqjus integrat, bl-istess Qorti jkollha s-setgħa, jekk tkun tqis meritevoli fiċ-ċirkostanzi, li tikkalibra u timmodera l-piena skont il-każ.

13. Mill-banda l-oħra l-istitut tar-reat kontinwat huwa finzjoni legali (li kienet ġiet ukoll kontestata b’ċerta forza minn ċerti ambjenti dottrinali) maħsuba li tivvantaġġja lill-imputat in kwantu jekk l-elementi imsemmija tar-reat kontinwat jirriżultaw pruvati lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni b’riferenza għall-atti imputati, l-imputat jiġi misjub ħati għal dawk id-diversi infrazzjonijiet bħala li jikkostitwixxu **reat wieħed** b’piena unika li pero tkun miżjuda minn grad sa żewġ gradi. Il-finzjoni legali imsemmija **f’Cuschieri** hija preċiżament din, in kwantu li kieku ma kienx għal din il-finzjoni legali, kull att t’infrazzjoni legali kien ikun meqjus bħala reat ad hoc punibbli fih innifsu. Iżda meta l-Liġi ħolqot din il-finzjoni, dawn id-diversi infrazzjonijiet - li jkunu soddifaċentement ippruvati li jintegraw l-elementi rikjesti għall-eżistenza tar-reat kontinwat – ma jibqgħux iżjed ritenibbli, u punibbli, bħala reati individwali separati u distinti minn xulxin, iżda jiġu ritenuti bħala reat wieħed, punibbli b’piena unika miżjuda minn grad wieħed sa tnejn.

14. F’dan il-każ, grazzi għall-din il-finzjoni legali, il-ħati jevita il-kumulu tal-pieni kontra tiegħu u li għalihom kieku kien ikun suġġett għal kull reat individwali li tiegħu kien jiġi misjub ħati, li kieku ma kienx għal din il-finzjoni legali tar-reat kontinwat. Dan jista’ jkun ta’ benefiċċju enormi għall-ħati in kwantu jista’ jibbenefika minn piena ridotta, ġieli sostanzjalment, meta mqabbla ma dik li kieku kien ikun suġġett għaliha kieku misjub ħati u punit għal kull infrazzjoni individwali li tkun ġiet pruvata lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. U kien dan il-preċiż punt li qajjem kontroversja kbira b’mod partikolari fid-dottrina inizzjali.

15. Iżda l-Liġi mbagħad għaddiet biex tikkontrobilanċa ċerti aspetti maħluqa minn din il-finzjoni legali meta allura meta ġiet biex tqis l-istitut tal-preskrizzjoni fir-rigward tar-reat kontinwat in kwantu mbagħad qieset li ż-żmien tal-preskrizzjoni jitqies li jibda' jiġi magħdud mill-jum li fih isir l-**<u>aħħar</u>** ksur tal-Liġi - indipendentement mid-dekors taż-żmien bejn infrazzjoni u oħra. U dan ikun jagħmel sens fil-loġika tal-finzjoni legali tar-reat kontinwat innifsu in kwantu r-reat kontinwat ma jqisx kull infrazzjoni bħala li għandha eżistenza ġuridika separata, iżda jqis kull infrazzjoni bħala ħolqa fil-katina fittizja li tifforma reat wieħed, imsemmija allura, reat kontinwat. Trattandosi ta' reat wieħed ma jistax jitqies spezzettabbli. Reat wieħed ma jistax jitqies spezzettabbli f'infrazzjonijiet separati għall-fini tad-dekors taż-żmien tal-preskrizzjoni; iżda imbagħad reat wieħed integrali minkejja l-infrazzjonijiet separati għall-fini tas-sejbien ta' ħtija u l-eventwali imposizzjoni tal-piena. Kif l-appell kriminali **Vella** jgħid, mal-vantaġġ l-imputat irid ukoll jieħu l-iżvantaġġ. L-iżvantaġġ hu li l-komputazzjoni tal-perjodu preskrittiv fil-każ fejn ikun ġie imputat ir-reat kontinwat f'kuntest ta' reat istantaneu ossija kunsmat, jibda mill-jum li fih isir l-aħħar ksur tal-Liġi.

Ikkunsidrat

16. Issa, b'applikazzjoni tas-suesposti prinċipji legali u ġurisprudenzjali, jirriżulta kif l-appellant ġie mixli b' serje ta' episodji ta' ksur tal-obbligu ta' manteniment naxxenti minn kuntratt li sar bejn il-partijiet datat 17 ta' Jannar 2013 (esebit fol. 7 tal-atti proċesswali) liema reati ġew minsuġa bħala reat (wieħed) kontinwat. Dan ikun ifisser illi t-terminu ta' preskrizzjoni f'dan il-każ kien jiddekorri mill-ħmistax -il jum minn dik id-data fix-xahar ta' Diċembru 2019 li fih kellu jitħallas il-manteniment lil Zammit u wliedha in kwantu jirriżulta miċ-ċitazzjoni hekk kif maħruġa li l-aħħar ksur seħħ fix-xahar ta' Diċembru 2019. **<u>Jiġifieri s-sitt xhur ta' preskrizzjoni kienu jiddekorru minn Diċembru 2019 sax-xahar ta' Ġunju 2020.</u>**

17. Biss, f'dan il-każ ġara li nhar is-16 ta' Marzu 2020 is-Supretendent tas-Saħħa Pubblika ordnat l-għeluq tal-Qrati tal-Ġustizzja minħabba l-imxija tal-pandemija SARS-COV-2. Għalhekk il-perjodu ta' preskrizzjoni li beda jiddekorri fit-30 ta' Diċembru 2019 beda jiddekorri, iżda fis-16 ta' Marzu 2020 dan il-perjodu ġie sospiż.

18. Illi skont ir-Regolament numru 3 tal-Avviż Legali 61/2020:

> (1) Meta s-Supretendent tordna l-għeluq tal-qrati kollha jew ta' kwalunkwe qorti għall-fini ta' ħarsien kontra u/jew ta' kontroll ta' epidemiji perikolużi jew mard infettiv, tali ordni għandha **tissospendi**[2] ż-żmien ta' kwalunkwe ħinijiet legali u ġudizzjarji u ta' kwalunkwe limitu ta' żmien ieħor inkluż żminijiet perentorji applikabbli għall-proċedimenti jew proċeduri quddiem l-imsemmija qrati. Is-sospensjoni għandha ddum sa sebat ijiem wara t-tneħħija tar-revoka ta' kwalunkwe ordni mis-Supretendent. Mingħajr preġudizzju għall-ġeneralita' ta' hawn fuq, din is-sospensjoni għandha tfisser li jekk l-aħħar jum ta' kwalunkwe ħin legali u ġudizzjarju jew limitu ta' żmien ieħor jiskadi matul iż-żmien meta ordni provduta f'dan ir-regolament tkun fis-seħħ, iż-żmien għall-preżentata għandu jiġi sospiż sa sebat ijiem wara l-jum meta s-Supretendent tirrevoka l-ordni għall-għeluq ta' kwalunkwe qorti permezz ta' avviż fil-Gazzetta.
>
> (2) Kull ordni maħruġa skont is-subartikolu (1) ma għandux jippreġudika s-setgħa ta' kwalunkwe qorti li tordna l-ftuħ tar-reġistru tagħha, is-smigħ ta' kwalunkwe każ u kull ħaġa konsegwenzjali u inċidentali għaliha f'każijiet fejn tqis l-interess pubbliku biex il-każ jinstema' għandu jipprevali, soġġett għal xi arranġamenti speċifiċi għall-ħarsien kontra u jew għall-kontroll ta' epidemiji perikolużi jew mard infettiv hekk kif il-qorti tista' tiddetermina.

19. L-Avviż Legali 61/2020 baqa' fis-seħħ sal-5 ta' Ġunju 2020 meta dan ġie mħassar permezz tal-Avviż Legali numru 230/2020:

> 1 (1)It-titolu ta' dan l-ordni hu l-Ordni tal-2020 li jħassar l-Ordni dwar l-Għeluq tal-Qrati tal-Ġustizzja.
> (2)Dan l-Ordni għandu jidħol fis-seħħ mill-5 ta' Ġunju 2020.
>
> 2 L-ordni tal-2020 dwar l-Għeluq tal-Qrati tal-Ġustizzja huwa b'dan l-ordni imħassar b'effett mill-5 ta' Ġunju 2020 mingħajr preġudizzju għal validita' ta' kull ħaġa magħmula jew li tħalliet barra milli ssir fuq il-bażi ta' dak l-ordni soġġettta għall-dispożiżżjonijiet ta' dan l-ordni.
>
> 3 Is-sospensjoni tal-limiti taż-żmien kien kienet fis-seħħ qabel id-dħul fis-seħħ ta' dan l-ordni għall-preżentazzjoni ta' atti quddiem qorti wara l-konklużjoni ta' kwalunkwe proċeduri quddiem kwalunkwe tribunal, bord, kummissjoni, kumitat jew entita' oħra li ma joperax mill-bini tal-Qrati tal-Ġustizzja għandha tibqa' fis-seħħ għal għoxrin jun mid-dħul fis-seħħ ta' dan l-ordni.
>
> 4 Is-sospensjoni tal-limiti taż-żmien kif kienet fis-seħħ qabel id-dħul fis-seħħ ta' dan l-Ordni għall-preżentazzjoni ta' atti quddiem qorti jew tribunal, bord, kummissjoni, kumitat jew entita' oħra li topera mill-bini tal-Qrati tal-Ġustizzja għandha tibqa' fis-seħħ għall-perjodu ta' sebat ijiem mid-dħul fis-seħħ ta' dan l-ordni.

20. L-Artikolu 691(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li :

---

[2] Enfasi ta' din il-Qorti.

> jekk l-azzjoni kriminali ma tkunx tista' tinġieb 'il quddiem jew ma tkunx tista' titkompla ħlief wara awtorizzazzjoni speċjali jew wara d-deċiżjoni ta' kwistjoni miġjuba f'kawża oħra għaliha, il-mixi taż-żmien tal-preskrizzjoni jieqaf, u jerġa' jibda jieħu l-kors tiegħu minn dak in-nhar li fih tingħata l-awtorizzazzjoni jew li tinqata l-kwistjoni.

21. Din l-Ordni maħruġa mis-Supretendent tas-Saħħa Pubblika topera bħala dik l-awtorizzazzjoni speċjali meħtieġa skont il-Liġi sabiex titkompla kawża jew f'dan il-każ, sabiex tibda tinstema' l-kawża. It-terminu tal-preskrizzjoni jitwaqqaf sakemm ma tkunx ingħatat tali awtorizzazzjoni; u jerġa jibda jieħu l-kors tiegħu biss minn dakinhar li fih tingħata dik l-awtorizzazzjoni.

22. L-Avviż Legali 230/2020 kien ċar ukoll fejn speċifika li l-perjodi perentorji li kienu ġew sospiżi setgħu jerġgħu jkomplu jiddekorru mid-data ta' sebat ijiem wara l-5 ta' Ġunju 2020 nonche' d-data tar-revoka tal-Avviż Legali 61/2020. 'Jerġa jibda jieħu l-kors tieghu minn dak in-nhar..' ma tfissirx li ż-żmien jerġa jibda jiddekorri mill-ġdid bħal meta azzjoni tkun operat il-ksur tal-perjodu ta' preskrizzjoni ai termini tal-Artikolu 693(3) tal-Kodiċi Kriminali.

23. Il-perjodu tal-preskrizzjoni f'dan il-każ kellu jibda jiddekorri mit-30 ta' Diċembru 2019 iżda ġie sospiż fis-16 ta' Marzu 2020. Imbagħad reġgħa beda jiddekorri mit-12 ta' Ġunju 2020 skont l-Avviż Legali 61/2020. Ifisser għalhekk li l-perjodu tal-preskrizzjoni f'dan il-każ kien jiskadi f'Settembru 2020.

24. Issa, mill-atti proċesswali ma jidhirx li kien hemm xi att li juri li l-appellant ġie notifikat fiż-żmien imsemmi. Ma ġiet esebita ebda riferta tan-notifika taċ-ċitazzjoni kontra l-appellant b'mod tali li kienet topera ta' sospensjoni tal-perjodu preskrittiv ai termini tal-Artikolu 687(2) tal-Kodiċi Kriminali (kemm -il darba din tkun hekk saret fil-perjodu operativ tal-perjodu ta' preskrizzjoni).

25. L-appellant deher għas-seduta li kienet iffissata għad-19 ta' Ottubru 2020. Għalhekk japplika r-Regolament numru 4(2) tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 9.22, Regolamenti dwar il-Metodu Ta' Notifika ta' Atti Ġudizzjarji liema regolament jaqra hekk:

> L-ebda oġġezzjoni ma tista' titressaq fuq il-bażi ta'irregolarità tan-notifika għal xi waħda mir-raġunijiet imsemmija fil-provisos ta' hawn qabel, jekk jirriżulta li n-

notifika fil-fatt tkun waslet għand il-persuna li kellha tirċeviha jew jekk il-persuna tidher quddiem il-Qorti.

26. Iżda ġaladarba fid-19 t'Ottubru 2020 l-perjodu preskrittiv ta' sitt xhur kien diġa ddekorra jirriżulta li f'dan il-każ il-preġudizzjali tal-preskrizzjoni timmerita li tiġi milqugħa.

Deċide

Għaldaqstant, din il-Qorti filwaqt li tilqa' l-preġudizzjali tal-preskrizzjoni, tħassar is-sentenza appellata, tiddikjara l-azzjoni penali miġjuba kontra l-appellant bħala estinta u konsegwentement tillibera lill-appellant minn kull imputazzjoni, ħtija, piena u konsegwenza.

Aaron M. Bugeja
Imħallef